O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT CHET TILLAR INSTITUTI

TASDIQLAYMAN”
I.M. Toxtasinov
2023-yil “30” 08

Ro‘yxatga olindi № BD-61010500-1.16
2023-yil “30” 08

TURIZM QONUNI
FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	1000 000 – Xizmatlar
Ta’lim sohasi:	1010 000 – Xizmat ko‘rsatish sohasi
Ta’lim yo‘nalishi:	61010500 – Gid hamrohligi va tarjimonlik faoliyati (ingliz tili)

Fan/modul kodi	O‘quv yili	Semestr	ECTS - Kreditlar
TURQ1406	2024-2025	4	6
Fan/modul turi	**Ta’lim tili**		**Haftadagi dars soatlari**
Majburiy	O‘zbek/rus		6

	Fanning nomi	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1	Turizm qonuni	84	96	180

2

I. Fanning mazmuni

Fanni o‘qitishdan maqsad – talabalarga kasbiy yo’nalish doirasida zamonaviy raqobatbardosh jahon iqtisodiyoti sharoitida qonun nafaqat turizm sohasida tadbirkorlik bilan shug'ullanuvchilarning huquq va majburiyatlarini himoya qilishga yordam berishini, balki ahamiyatsiz xatti-harakatlarning oldini olishini tushunishdir. Bundan tashqari, madaniy guruhlar o'rtasidagi xilma-xillik murakkab va qiyin bo'lib, ko'pincha tushunmovchilik va nizolarga olib keladi, shuning uchun bunday vaziyatning oldini olish uchun umumiy tartibga soluvchi sifatida turizm qonuni kerak.

Fanning vazifasi - xalqaro nuqtai nazardan turizmni qamrab oluvchi huquqiy qoidalarni qiyosiy tahlil qilishdir.Turizm sohasidagi munosabatlarni huquqiy jihatdan tartibga solish, turistik xizmatlar bozorini rivojlantirish, shuningdek, turistlar va turistik faoliyat subyektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish maqsadida O‘zbekiston Respublikasining “Turizm to‘g‘risida”gi qonunini o’rgatish.

II. Asosiy nazariy qism(ma’ruza mashg’ulotlari)

II.I Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. Turizm qonuni fani maqsadi va vazifalari.

Mazkur darsda talabalarga qonun tushunchasi, uning ahamiyati va turizm sohasida tutgan o’rni to’g’risida asosiy ma’lumotlar beriladi. Turizm sohasidagi munosabatlarni huquqiy jihatdan tartibga solish, turistik xizmatlar bozorini rivojlantirish nazarda tutiladi. Turizmga oid so‘zlar masalasida talabalarga izohi bilan berib boriladi.

2- mavzu. Huquqiy dunyoga kirish, huquqning tabiati va manbalari.

Ushbu darsda talabalarga huquqning mohiyati va manbalari, zamonaviy huquqiy tizimlar haqida ma’lumotlar beriladi. Ayniqsa turizm sohasidagi ishbilarmonlar huquqiy muhitni tushunishlari qanchalik ahamiyatli ekanligi haqida tushunchalar beriladi.

3- mavzu. Huquq tushunchasi.

Mazkur dasrda talabalarga insonlarning hatti harakatlarini tartibga solishning axloqiy me’yorlari va ularning jamiyatdagi ahamiyatlari to’g’risida tushuncha va anglashlar beriladi.

4- mavzu. Turizmning xalqaro huquqiy aspektlari.

Ushbu dasrda talabalarga xalqaro tan olingan turizm qonunlari,xalqaro huquq aktlari ularning ahamiyati va xalqaro turizm faoliyatini rivojlantirish davlatlararo hamkorlikning samarali vositasi ekanligi to’g’risida kerakli ma’lumotlar beriladi.

5- mavzu. Turizm etikasining global kodeksi.

Ushbu darsda talabalar turizm uchun global xalqaro axloq kodeksi jahon turizmining mas’uliyatli va barqaror rivojlanishi uchun ma’lumotlar tizimini belgilashdagi ahamiyati va o’rni haqida ma’lumotlarga ega bo’lishadi.

6- mavzu. Shartnomalar asoslari va ularni tuzish, shartnoma shartlari.

Mazkur darsda talabalarga shartnomalarning huquqiy asoslari va fundamental asoslari, shartnoma turlari va shakllari, shuningdek shartnomaning uch tarkibiy qismi haqida ma’lumotlar beriladi.

7- mavzu. Turizmni boshqarish.

Ushbu darsda talabalarga turizm sanoati nafaqat turizmga oid muayyan qoidalarga, balki birinchi navbatda boshqa sohalarga, masalan, atrof – muhitni muhofaza qilish, iste’molchilar huquqlarini himoya qilish va madaniy va tarixiy merosni saqlashga qaratilgan qoidalarga ham bo’ysunishi haqida tushunchalar beriladi.

8- mavzu. Turizmda xalqaro hamkorlik va kelishuvlarning ahamiyati.

Mazkur darsda talabalar xalqaro o’zaro munosabatlar har bir davlatning ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy va xavfsizlik sohalarida muhim ahamiyat kasb etishi, davlatlar bir birlaridan xavfsizlik, ijtimoiy hamkorlik va iqtisodiy yordam olishlari mumkinligi haqida bilib olishadi.

9 – mavzu. Muhim xalqaro shartnomalar.

Ushbu darsda talabalarga xalqaro shartnonalar, xalqaro huquqiy aktlarning ahamiyati haqida tushunchalar berilib, xalqaro munosabatlarning birinchi shakli xalqaro shartnomalar va ularning evolyutsion bosqichlari, tarixiy shakllari va yangi bosqichlari va

zamonaviy davrda ularning ahamiyatini oshirishga qaratilgan stretegiyalar haqida ma'lumotlar beriladi.

10 – mavzu. O'zbekiston Respublikasida ro'yixatdan o'tgan turistik tashkilotlar uchun qonunlar.

Mazkur darsda talabalar o'zbekiston Respublikasi hududidagi turizm faoliyati turlari, xususan turizm faoliyatini litsenziyalash tartibi to'g'risida, turistik va mehmonxona xizmatlarini sertifikatlash va turizmni rivojlantirishga qaratilgan chora tadbirlar to'g'risida bilib olishadi.

11 – mavzu. Qonun va nizolarni hal qilish.

Ushbu darsda talabalarga nizolarni hal qilishdagi huquqiy asoslar, vositachilik, yarashuv ypoki muzokaralar, tomonlarning kelishishlariga erishish kabilar o'rgatiladi.

12 – mavzu. Turizm industriyasi va xizmatlar turlari.

Mazkur darsda talabalar Turizm sanoati, uning turlari va uning ahamiyati, xizmat ko'rsatuvchi va umumiy vazifalarga ega bo'lgan kompaniya va tashkilotlardan iborat bo'linmalari haqida ma'lumotlarga ega bo'lishadi.

13 – mavzu. Turoperatorlar, turagentlar, gid-tarjimonlar, turistlarning huquq va majburiyatlari.

Mavzu doirasida talabalarga tur operatorlari, turistlar va sayohatchilar, gid-tarjimonlar, gid- instruktorlarning huquq va majburiyatlari va ularning qonuniy asoslari o'rgatiladi.

14 – mavzu. Mehmondo'stlik qonuni.

Ushbu darsda talabalarga mehmondo'stlik qonuni, har bir shaxsning mehmonlar, xususan turist sayyohlar bilan muomala qilish bilan bog'liq mehmoindo'stlik qonunlari mezbonlar va mehmonlarning har xil vaziyatlardagi hatti harakatlari o'rgatiladi.

15 – mavzu. Mehnat huquqi; shaxslarning huquq va majburiyatlari.

Mazkur dasrda talabalarga mehnat huquqi asoslari, xodimlar va ish beruvchilar rioya qilishlari kerak bo'lgan qonun hujjatlari, jamoa shartnomalari, masalan, eng kam ish haqi, ish vaqti, bayramlar, kasallikto'lovlariva ogohlantirishlar haqida umumiy ma'lumotlarga ega bo'lishadi.

16 – mavzu. Ish beruvchining javobgarligi.

Ushbu darsda talabalar ish beruvchining javobgarliklari, xususan sug'urta bilan bog'liq masalalar, sug'urtalash turlari, xodimlarning ish vaqtida jabrlanishi oqibatida sug'urta kompaniyalar tomonidan ishchilarga tovon to'lanishi va boshqalar haqida bilib olishadi.

17 – mavzu. Turist va sayyohlarning javobgarligi.

Ushbu darsda turist va sayyohlarning qonunni buzganlik uchun qonuniy javobgarlikka tortilishi, jinoiy javobgarlik potensial va haqiqiy javobgarlikni o'z ichiga olishi, ayblanish va jazolanish kabi tushunchalarga izohlar beriladi.

18 – mavzu. Tashkilotlar turlari va ularning tashkil etilishi.

Mazkur darsda talabalar turizm sohasida kompaniyalar tuzish, boshqarish, faoliyatini cheklash kabi tushunchalar haqida bilib olishadi, shuningdek, kompaniyalar turlari, kompaniyalar ochishdagi asosiy ikki bosqich, uning huquqiy asoslari, reestrga kiritish, tadbirkorlik uchun zarur bo'lgan litsenziyalarga qanday ega bo'lish kabilar to'g'risida o'rganishadi.

19 – mavzu. Turizm subektlari uyushmalari.

Ushbu darsda talabalarga kichik biznes turlari, ular manfaatlarini ko'zlaydigan tashkilot va uyushmalar, ularni oyoqqa qo'yishda yordam beruvchi huquqiy asoslar, turizm industruyasini ishlash tartibini, hamkorlar bilan aloqalar yo'lga qo'yish va ularni mustahkamlash, marketingni ilhomlantirish va daromadni optimallashtirish uchun vositalar va tushunchalar o'rgatiladi.

20 – mavzu. Xavfsiz turizm.

Mazkur darsda talabalarga turist sayyohlar uchun xavfsizlik masalalari, ularning qonuniy asoslari, salomatlik va xavfsizlik protokollari, xavfsizlik qoidalari kabilar o'rgatiladi.

21 – mavzu. Takrorlash.

O'tilgan barcha mavzular yuzasidan talabalar bilan savol javoblar qilinadi, ularning o'tilgan mavzulardagi tushuncha va anglashlari haqida muloqot qilinib kelajakda kasb doirasida duch kelishi mumkin bo'lgan holatlar va ularning oldini olish, muammoli vaziyatlarda ularga yechim toppish va har doim qonun doirasida belgilangan qonun aktlari doirasida ish ko'rishlari uchun tavsiya va takliflar beriladi. O'tilgan mavzular yuzasidan tushunmagan atama va terminlarga izohlar beriladi.

III. Seminar mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiylar

Seminar mashg'ulotlari uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Turizm qonuni fani maqsadi va vazifalari.
2. Huquqiy dunyoga kirish, huquqning tabiati va manbalari.
3. Huquq tushunchasi.
4. Turizmning xalqaro huquqiy aspektlari.
5. Turizm etikasining global kodeksi.
6. Shartnomalar asoslari va ularni tuzish, shartnoma shartlari.

	7. Turizmni boshqarish. 8. Turizmda xalqaro hamkorlik va kelishuvlarning ahamiyati. 9. Muhim xalqaro shartnomalar. 10. O'zbekiston Respublikasida ro'yixatdan o'tgan turistik tashkilotlar uchun qonunlar. 11. Qonun va nizolarni hal qilish. 12. Turizm industriyasi va xizmatlar turlari. 13. Turoperatorlar, turagentlar, gid-tarjimonlar, turistlarning huquq va majburiyatlari 14. Mehmondo'stlik qonuni. 15. Mehnat huquqi; shaxslarning huquq va majburiyatlari. 16. Ish beruvchining javobgarligi. 17. Turist va sayyohlarning javobgarligi. 18. Tashkilotlar turlari va ularning tashkil etilishi. 19. Turizm subektlari uyushmalari. 20. Xavfsiz turizm. 21. Takrorlash. **IV. Mustaqilta'limvamustaqilishlar** *Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshirislar:* 1. Turizm qonuni fani maqsadi va vazifalari. 2. Huquqiy dunyoga kirish, huquqning tabiati va manbalari. 3. Huquq tushunchasi. 4. Turizmning xalqaro huquqiy aspektlari. 5. Turizm etikasining global kodeksi. 6. Shartnomalar asoslari va ularni tuzish, shartnoma shartlari. 7. Turizmni boshqarish. 8. Turizmda xalqaro hamkorlik va kelishuvlarning ahamiyati. 9. Muhim xalqaro shartnomalar. 10. O'zbekiston Respublikasida ro'yixatdan o'tgan turistik tashkilotlar uchun qonunlar. 11. Qonun va nizolarni hal qilish. 12. Turizm industriyasi va xizmatlar turlari. 13. Turoperatorlar, turagentlar, gid-tarjimonlar, turistlarning huquq va majburiyatlari 14. Mehmondo'stlik qonuni. 15. Mehnat huquqi; shaxslarning huquq va majburiyatlari. 16. Ish beruvchining javobgarligi. 17. Turist va sayyohlarning javobgarligi.

	18. Tashkilotlar turlari va ularning tashkil etilishi. 19. Turizm subektlari uyushmalari. 20. Xavfsiz turizm. 21. Turist va sayyohlarning javobgarligi.
3	**V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan komnetensiyalar)** **Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:** -muammolarga yechim izlash, turizm sohasiga oid huquqiy masalalarni tahlil qilish va muhokama qilish bo'yicha **bilimga ega bo'lish;** -ma'lum bir mamlakatda qo'llaniladigan turli huquqiy tizimlarni tan olish -kompaniyaning turli shakllarini, jumladan turistik kompaniyalar faoilyatini tashkil etish; -turizm sohasida iste'molchilar huquqlari, shu jumladan turizm sohasida fuqarolik huquqlari va tadbirkorlik sub'ektlarida mehmondo'stlik sohasida biznes yuritish **malakaga ega bo'lishi;** qo'yilgan huquqiy muammoni hal qilish uchun qonun hujjatlaridan foydalanish ***ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.***
4	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** • interfaol keys-stadilar; • nazariy va amaliy mashg'ulotlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruh, mikroguruh bo'lib ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5	**VII. Kreditlarni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'gri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish, oraliq baholashga berilgan vazifa va topshiriqlarni, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.
6	**Asosiy adabiyotlar** 1. Law of the republic of Uzbekistan on tourism. Adopted by the Legislative Chamber on April 16, 2019 2. An Introduction to Law, Phill Harris 7th edn 3. International Code for protection of tourist 4. Business law, David Kelly, Ruby Hammer, Janice Denoncourt 5th edn **Qo'shimcha adabiyotlar:** 1. Tourism Laws and Ethics, Atty, David Rober Aquino 2. Tourism Travel and Hospitality Law, Atherton, Trevor 3. Consumer Protection Law

	4. Contact Law 5. Labour Laws 6. Conservation related Laws 7. Travel and Tourism Law, Ronald A. Kaiser,1994 8. Legal aspects in tourism and hospitality, Danny Araneta Cabulay, Christine Pelafox Carpio-Aldeguar, first edn 9. Law Tourism and Hospitality, Goodie M.Ibru, John Akintayo 2nd edn 10. Travel and tourism, Ann Rowe, John D.Smith and Fiona Borein. Cambridge university Press **Axborot manbaalari** 1. http://library.rmit.edu.vn/cgibin/spydus.exe 2. http://studystuff.ru/articles/preczizionnaya-informacziya.html 3. http://media.ls.urfu.ru/556/1475/3420/3726/ 4. http://www.bbc.co.uk\worldservice\learningenglish 5. https://rmit.libguides.com/c.php?g=721838&p=5145785
7	Samarqand davlat chet tillar instituti tomonidan ishlab chiqilgan va institut Kengashining 2023-yil "30" 08 dagi "1" - sonli bayoni bilan tasdiqlangan.
8	**Fan/modul uchun mas'ullar:** S.E.Shodiyev – SamDChTI, "Til va tarjima" kafedrasi dotsenti, PhD. L.A.Mannobova – SamDChTI, "Til va tarjima" kafedrasi o'qituvchisi.
9	**Takrizchilar:** O'.O'.Qo'ldoshev - SamDChTI, "Tarjima nazariyasi va amaliyoti" kafedrasi katta o'qituvchisi, PhD. A.O. Odilov – Turism va madaniy meros xalqaro universitetti, Turism menejmenti kafedrasi mudiri, PhD, katta o'qituvchi.